

**Gildeskål Arbeiderparti og Gildeskål
Senterparti:**

**Felles forslag til kommuneplanens
handlingsdel; budsjett og økonomiplan
2024-2027**



Gildeskål kommune står overfor demografiske utfordringer som mange andre distriktskommuner, med både nedgang i folketall og endringer i alderssammensetningen. Gildeskål kommune har allikevel et godt utgangspunkt for å endre denne utviklingen med gode politiske grep. Kommunen har flotte bomuligheter og mulighet for å gi gode levekår for alle. Kommunen har dessuten økonomiske muskler til å finansiere en politikk som kan snu negativ utvikling.

Kommunen er til for innbyggerne og tjenestene kommunen tilbyr er avhengig av at det er et tilstrekkelig antall brukere av tjenesten. Når innbyggertallet går ned, om det er barn i skolepliktig alder eller voksne, taper kommunen inntekter for å finansiere tjenestetilbudet til denne gruppen.

Administrasjonens budsjettforslag forklarer utviklingen godt med beskrivelser av mulige strukturendringer, altså sammenslåing eller sentralisering, eller reduserte budsjetter. Samtidig beskrives rekrutteringsutfordringer og arbeidsbelastninger som fører til sykefravær, vikarbruk og dyr innleie.

Hvis ingen ting gjøres, vil kommunen sakte, men sikkert svinne hen. Det må derfor tas politiske grep og utviklingen må snues – NÅ! «Bosted Gildeskål» satsingen er viktig for å lykkes med etableringen av nye innbyggere som skal bo og leve i Gildeskål. For å få flere innbyggere til kommunen må de først ha et sted å bo. Senterpartiet og Arbeiderpartiets budsjettforslag er en kraftig satsing på at nye innbyggere skal få muligheten til å bygge bolig selv på tilgjengelige tomter, kjøpe en bolig som kommunen bygger, eller kjøpe en brukt bolig som kommunen har oppgradert litt med bad, kjøkken og strøm. Budsjettforslaget er videre en satsing på at de som bor her skal få leve et godt liv. Det er en stor satsing på barn og unge sitt fritidstilbud i alle bygdene. Det er en satsing på folkehelse.

Budsjettet viser også at vi vil ta vare på dem som ikke alltid har det så bra gjennom tiltakene innenfor psykisk helse, rusomsorg og selvmordsforebyggende tiltak. Vi ønsker å følge opp levekårsutvalgets vedtak om satsing på helse og sosial omsorg for alle, gjennom muligheten for å etablere et familiens hus.

Budsjettforslaget har konkrete tiltak for å ta vare på dem som kommer hit som flyktninger, slik at de som alle andre, skal få et godt liv i Gildeskål. De skal ha det bra mens de er her, men like viktig er at de skal ville bli her.

Vi foreslår også tiltak for å rekruttere, ta vare på, videreutvikle og beholde de ansatte i kommunen. Administrasjonens budsjettforslag bygger på kommunens vedtatte samfunnsplan og prioriterer mål og tiltak som bør gjennomføres i denne perioden. Vårt budsjettforslag støtter mange av disse vurderingene. Men vi forsterker og endrer prioriteringer for i større grad å bidra til befolkningsøkning og gode tilbud i bygdene. Vi fokuserer også på samferdsel, både internt i kommunen og ut/inn av kommunen, slik at folk kan komme til og fra både jobb, fritid og andre gjøremål.

Vi endrer administrasjonens prioriteringer slik at viktig satsinger kommer raskere frem til politisk behandling og faktisk gjennomføring. Vi legger til rette for mer næringsutvikling og satsing mot kystfiske. Vi ønsker å ta vare på ungdom som kan tenke seg en fremtid i fiske eller havbruk.

Vårt budsjettforslag setter søkelys på klima og miljø gjennom en sterkere prioritering enn den administrasjonen foreslår. Vi vil at Gildeskål kommune skal ta et tydeligere ansvar i klima og miljøarbeidet.

Vårt budsjettforslag tar samfunnsberedskap på alvor, både med å sikre kommunikasjoner i hele kommunen med mobil- og bredbåndsatsing, men også gjennom søkelys på husstandenes egenberedskap.

Noen av våre forslag finansieres gjennom omprioriteringer og reduksjoner av administrasjonens budsjettforslag. Noen forslag finansieres gjennom å søke statlig finansiering og deltakelse i statlige forsøksordninger. Tiltak for å øke innbyggertallet finansieres også med kommunens egne midler. Vi mener dette er god politikk fordi nye innbyggere vil gi økte inntekter både i form av salgs eller leieinntekter, og ikke minst i økte årlige overføringer fra staten.

Budsjettforslaget ivaretar både prinsippene om kommunaløkonomisk bærekraft og utvikler kommunen i riktig retning for å øke innbyggertallet og skape mer aktivitet for barn, unge og voksne i bygdene, slik at alle kan leve gode liv i Gildeskål kommune.

Investeringer, endringer av kommunedirektørens forslag:

Kapittel i samfunnsplanen	Mål i samfunnsplan	Tiltak	Budsjettkonsekvens	Inndekning
Like muligheter til gode liv for alle	Sikre at barn og unge har fritidstilbud og møteplasser som fremmer glede, mestring, aktivitet og fellesskap	Investere i uteområdene til oppvekstsentrene, barnehagen på Inndyr og Storvik, og skolen på Inndyr, 0,5 MNOK til hver. Søke statlige midler fra rentekompensasjonsordningen for investering som bidrar til en mer praktisk og variert skole. 3 MNOK settes av i 2024	3 MNOK	3 MNOK: Bruk av disposisjonsfond. Som tillegg kommer rentekompensasjon. Les mer om rentekompensasjonsordningen for skoler på regjeringens nettsider.
Robuste tettsteder	Etablere flere attraktive boligtomter som gjør det mulig å realisere bygging av eget hjem i Gildeskål	Klargjøring av de kommunale boligtomtene på Nygårdsjøen, Møshågen. Etablering av infrastruktur og skoging av tomter. Annonsering av tomtene.	1 MNOK	1 MNOK: Bruk av disposisjonsfond.
Robuste tettsteder	Gildeskål kommune skal, både som egen aktør og gjennom tilrettelegging og i samarbeid med private aktører, sikre et bredt og tilstrekkelig botilbud som treffer de ulike målgruppene	Selge fire til åtte utleieboliger i 2024, etter modell leie til eie om det er mulig. Bygge 8 nye utleieboliger i 2024, undersøke mulighet for bidrag fra husbanken til bygging, samt leie til eie som modell. Budsjettkonsekvens 20 MNOK er salg + husbankstøtte -nybygg av åtte enheter	20 MNOK	10,75 MNOK: Reduksjon av vei, kirkestedet. Investeringsbudsjett på 0,5 MNOK står igjen, for prosjektering i 2024. 9,25 MNOK: Bruk av disposisjonsfond.
Robuste tettsteder	Gildeskål kommune skal,	Undersøke om det er eksisterende boliger i Gildeskål som ikke er i bruk/i	10 MNOK	2,8 MNOK: Drenering kommunehus tas ut av

	både som egen aktør og gjennom tilrettelegging og i samarbeid med private aktører, sikre et bredt og tilstrekkelig botilbud som treffer de ulike målgruppene	liten grad er i bruk, som er mulig for Gildeskål kommune å kjøpe for å få flere boliger tilgjengelig for utleie og /eller salg etter oppgradering av kjøkken, bad og strøm til dagens standard.		økonomiplan til total kostnad for renovering av kommunehuset er på plass. 2,3 MNOK: Reduksjon av kostnad branngarasje Sandhornøy. Forventning om at branngarasje kan bygges til ca 30 000 per m2, ikke 45 000 per m2 som i kommunedirektørs forslag til budsjett. 4,9 MNOK: Bruk av disposisjonsfond.
SUM			34 MNOK	34 MNOK
Låneopptak:				0 MNOK
Ubundet kapitalfond, Sjøfossenfondet:				0 MNOK
Disposisjonsfond:				18,15 MNOK
Omprioriteringer:				15,85 MNOK

Driftsbudsjett, endringer av kommunedirektørens forslag:

Kapittel i samfunnsplanen	Mål i samfunnsplan	Tiltak	Budsjettkonsekvens	Inndekning
Sammen skaper vi framtiden	Arbeide for økt stolthet og tilhørighet til Gildeskålsamfunnet og stimulere til positivt fremsnakk.	Bosted: Gildeskål etableres som satsing for samfunnsutvikling. Bygge videre på ny i Gildeskål og den gode jobben som er gjort der. Etablere et forprosjekt for å definere innhold og målsetting for prosjektet. Lokalutvalgene, politiske representanter, administrasjon og næringsliv utgjør styringsgruppe. Distriktsenteret involveres i forprosjektet. Engangstiltak.	0,5 MNOK	0,5 MNOK: Bruk av disposisjonsfond. Søke om deltakelse i bygdevekstavtale i løpet av 2024, når ny utlysning kommer. Les mer om bygdevekstavtaler på regjeringens nettsider.
Like muligheter til gode liv for alle	Sikre at barn og unge har et godt tilbud innenfor psykisk helse	Kommunepsykolog legges inn igjen i budsjettet, og det tas aktive grep for å få ansatt kommunepsykolog. Varig tiltak.	1 MNOK	1 MNOK: Økte leieinntekter når kommunen overtar boligmassen til Gildebo boligstiftelse, ikke tatt med i kommunedirektørens budsjettforslag.
Robuste tettsteder	Legge til rette for lek, aktivitet, kulturtilbud, naturopplevelser og fritidstilbud for alle, med hovedfokus på barn og unge	Lokalutvalgene kan søke om å få inntil 100 000 hver til gjennomføring av aktiviteter til barn og unge, samt integrering av unge flyktninger. I tillegg settes 100 000 av til ungdomsrådet. Det gjennomføres ungdommenes kommunestyre i løpet av 2024, der disse midlene tildeles aktiviteter.	0,8 MNOK	0,8 MNOK: Økt innbyggertilskudd som følge av bosetting av flyktninger. IMDI har bedt Gildeskål om å bosette 75 flyktninger i 2024. Det er et langt større antall enn det som ligger i

		Økning av kulturbudsjett. Varig tiltak. Beløpet blir lavere dersom lokalutvalgene ikke benytter tilbud om å søke tilskudd til aktivitet.		kommunedirektørens budsjettforslag.
Robuste tettsteder	Arbeide for et utvidet kollektivtilbud med større forutsigbarhet og samordning	Følge opp vedtak fra forrige budsjett: «Gildeskål kommune ønsker å bli en pilotkommune for å teste ut alternative kollektivtilbud for distriktene i samarbeid med Nordland Fylkeskommune. Saken følges opp i 2023, og egen sak kommer til politisk behandling». Etableres som distriktsmobil. Vurderes med driftskostnader 0,5 MNOK/år. Varig tiltak.	0,5 MNOK	0,5 MNOK: Økning av havbruksfondet. Andel av inntekter fra salg av ny kapasitet skal øke fra 40 til 55% i havbruksfondet. Av dette skal 87,5% gå til kommunene.
Robuste tettsteder	Kommuneorganisasjonen skal ha fokus på samfunnssikkerhet og beredskap gjennom beredskapsplaner, rutiner, kompetanseutvikling og årlige øvelser	Egenberedskapsuka 2024 gjennomføres og markeres ordentlig i Gildeskål i 2024. Engangstiltak, ikke varig økning i drift.	0,05 MNOK	0,05 MNOK: Bruk av disposisjonsfond.
SUM			2,85 MNOK	2,85 MNOK
Varige tiltak			2,3 MNOK	2,3 MNOK
Engangstiltak			0,55 MNOK	0,55 MNOK

Prioriterte arbeidsoppgaver for å nå målene i samfunnsplanen som ikke medfører budsjettkonsekvenser i 2024:

Kapittel i samfunnsplanen	Mål i samfunnsplan	Politiske prioriteringer, ikke beskrevet i kommunedirektørens forslag. Medfører ikke budsjettkonsekvenser
Sammen skaper vi framtiden	Sikre robuste og levende kompetanseutviklingsplaner og rekrutteringsstrategier.	Strategi for rekruttering, kompetanseutvikling samt å beholde og utvikle gode medarbeidere legges fram for administrasjonsutvalget siste halvår 2024. Sak om Gildeskål kommunes arbeidsgiverpolitikk legges fram i løpet av 2024.
Sammen skaper vi framtiden	Ha fokus på å rekruttere, beholde og utvikle gode medarbeidere.	Strategi for rekruttering, kompetanseutvikling samt å beholde og utvikle gode medarbeidere legges fram for administrasjonsutvalget siste halvår 2024. Sak om Gildeskål kommunes arbeidsgiverpolitikk legges fram i løpet av 2024.
Sammen skaper vi framtiden	Bestrebe høy formal- og realkompetanse og være konkurransedyktig i arbeidsmarkedet.	Strategi for rekruttering, kompetanseutvikling samt å beholde og utvikle gode medarbeidere legges fram for administrasjonsutvalget siste halvår 2024. Sak om Gildeskål kommunes arbeidsgiverpolitikk legges fram i løpet av 2024.
Sammen skaper vi framtiden	Arbeide for at alle som er ansatt i Gildeskål kommune og ønsker en hel fast stilling skal få det.	Gildeskål søker deltakelse i forsøksprosjekt for redusert bruk av deltid, "heltidspotten", som organiseres gjennom NAV. Les mer om heltidspotten på regjeringens nettsider og NAVs nettsider. Søke deltakelse i TØRN i regi av KS. Les mer om TØRN på KS nettsider.
Like muligheter til gode liv for alle	Prioritere forebygging, helsefremming og reduksjon av sosial ulikhet i helse og levekår.	Se punkt om ansettelse av kommunepsykolog, samt tilskudd til lokalutvalg for aktivitet, samt gjennomføring av ungdommenes kommunestyre.
Like muligheter til gode liv for alle	Sikre at barn og unge har fritidstilbud og møteplasser som fremmer glede, mestring, aktivitet og fellesskap.	Følge opp vedtak fra levekårsutvalg om å bygge avlukker i dusjene på skolebassenget og eventuelt øvrige dusjanlegg som brukes i forbindelse med kroppsøving på skolene i

		kommunen. Utgiftene til dette dekkes gjennom eksisterende budsjett for drift og vedlikehold, jfr. kommunedirektørens budsjettforslag.
Like muligheter til gode liv for alle	Sikre at barn og unge har et godt tilbud innenfor psykisk helse	Følge opp vedta fra leveårsutvalget om å igangsette prosjekt Familiens Hus, hvor man ser på muligheten for å samlokalisere tjenester spesielt rettet mot familier, barn og unge, herunder helsestasjonen, helsesykepleier for barn og unge, barneverntjenesten, NAV, flykningetjenesten, rus og psykiatri og pp-tjenesten. Listen er ikke uttømmende. Prosjektet startes opp i løpet av 2024, og det tas sikte på politisk vedtak om en slik samlokalisering senest innen juni 2025.
Like muligheter til gode liv for alle	Sikre at barn og unge har et godt tilbud innenfor psykisk helse	Følge opp vedtak fra 2021 om å igangsette arbeidet med selvmordsforebyggende tiltak i Gildeskål kommune.
Robuste tettsteder	Inkludere tilflyttere på arbeidsplassen og i lokalsamfunnet	Bosted: Gildeskål etableres som satsing for samfunnsutvikling. Se endringer driftsbudsjett for beskrivelse.
Robuste tettsteder	Arbeide for gode og forutsigbare kollektivtilbud internt og ut av kommunen for alle innbyggere, med særlig tilrettelegging for barn, unge, eldre og arbeidspendlere	Følge opp vedtak fra forrige budsjett: «Gildeskål kommune ønsker å bli en pilotkommune for å teste ut alternative kollektivtilbud for distriktene i samarbeid med Nordland Fylkeskommune. Saken følges opp i 2023, og egen sak kommer til politisk behandling.»
Et allsidig næringsliv	Satse på havbruk og fiskeri, aktive fiskerihavner	Det legges fram et dokument til kommunestyret i 2024 som viser kommunens handlingsrom og mulighet for å legge til rette for fiskeri og havbruksrelatert virksomhet i fiskerihavnene. Kommunen kan vurdere å bruke Sjøfossen Næringsutvikling til gjennomføring av utredning.
Et allsidig næringsliv	Kommune og næringsliv skal ha økt bevissthet rundt sammenhengen mellom verdiskaping og bosetting, og samarbeide aktivt om levende lokalsamfunn	Bosted: Gildeskål etableres som satsing for samfunnsutvikling. Se endringer driftsbudsjett for beskrivelse.
Et allsidig næringsliv	Sikre areal- og naturgrunnlaget for beitenæringene, aktiv bruk av rovdyrhemmende tiltak	Sette skuddpremie lik nabokommunene Beiarn og Meløy.
På lag med naturen	Kommunen som organisasjon skal være et miljøfyrtårn	Det gjennomføres en orientering til kommunestyret i 2024 rundt hva som kreves av kommunen for å bli sertifisert som

		miljøfyrtårn som grunnlag for klima- og miljøplanlegging i Gildeskål
På lag med naturen	Kommunen skal ha et levende og oppdatert planverk for klima og miljø	Som oppfølging av punktet over (miljøfyrtårn) vurderes det i 2025 hvordan Gildeskål skal arbeide med klima- og miljøplanlegging.
På lag med naturen	Ha fokus på Gildeskål kommune som nasjonalparkkommune og de friluftskvalitetene vi har å by på som er tilgjengelig for alle	Status for arbeid og planer i nasjonalparkgruppen legges fram for kommunestyret i løpet av 2024. I forkant av dette gjennomføres det et folkemøte med tema og innspillmulighet fra befolkning rundt satsing som nasjonalparkkommune.

Stadfesting av viktige prioriteringer i samfunnsplanen som allerede er innarbeidet i kommunedirektørens forslag:

Kapittel i samfunnsplanen	Mål i samfunnsplan	Tiltak, allerede innarbeidet i budsjettforslag fra kommunedirektør
Sammen skaper vi framtiden	Ha en digital infrastruktur som er lett å bruke, og sikrer god samhandling og utveksling av informasjon mellom innbyggere og kommune.	Investeringer i IKT ligger inne med 4,5875 MNOK + 1,1 MNOK i investering samt 0,293 i drift for 2024. Velferdsteknologi ligger inne med 0,625 MNOK i 2024 og 0,625 MNOK i 2025.
Robuste tettsteder	Ha moderne og godt utbygd strømnnett, mobilnett og internettforbindelse i hele kommunen.	Utbygging bredbånd Jelstad og Fleinvær. Ligger allerede inne i budsjett 2024 med 2 MNOK. I tillegg kommer midler fra NFK.
Et allsidig næringsliv	Etablere infrastruktur for sanitær, avfallshåndtering og parkering som imøtekommer behovene som følger med økt turisme.	Ligger allerede inne i budsjett: Parkeringsplass Finnes og Nordarnøy: 0,5 MNOK.